

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1398

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat gezinnen de prijs betalen voor structurele tekorten in de kraamzorg* (ingezonden 14 januari 2025).

Antwoord van Minister **Agema** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 21 februari 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1204.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht dat gezinnen de prijs betalen voor structurele tekorten in de kraamzorg?¹

Antwoord 1

Ik vind het belangrijk dat zwangeren en hun partners de zorg krijgen die zij nodig hebben en dat kinderen een goede start hebben, en dat kinderen een goede start in het leven maken. Helaas is de krapte op de arbeidsmarkt een zorgbreed probleem, dat ook de kraamzorg raakt. De afgelopen tijd hebben zorgverzekeraars en kraamzorgaanbieders zich ingespannen om iedere kraamvrouw die dat wil te voorzien van kraamzorg. Ik vind het vervelend dat het ondanks al deze inspanningen nog niet altijd lukt om iedere zwangere die dit wil, van kraamzorg te voorzien. Het blijft een gezamenlijke opdracht om de krapte in de kraamzorg te verminderen en passende zorg beschikbaar te houden voor alle zwangeren en hun gezinnen.

Met oog op het werken aan een toekomstbestendige sector hebben Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en Bo Geboortezorg een convenant² afgesloten. Hierin zijn onder andere afspraken gemaakt over het opleiden van extra kraamverzorgenden en het waarborgen van het minimaal aantal uren kraamzorg voor elke kraamvrouw. Daarnaast hebben ZN en Bo Geboortezorg een gezamenlijke toekomstvisie opgesteld, die verder wordt uitgewerkt in een versnellingsagenda kraamzorg. Voor de korte termijn zijn er aanvullende afspraken gemaakt over de zorglevering in 2025. Ik waardeer dat beide partijen hun verantwoordelijkheid hebben genomen en werken aan een toekomstbestendige sector. Het Ministerie van VWS ondersteunt deze inspanningen onder meer via kwaliteitsgelden voor de kraamzorg.

¹ AD, 1 januari 2025, Werknemers over problemen in kraamzorg: gezinnen betalen de prijs voor structurele tekorten, <https://www.ad.nl/binnenland/werknemers-over-problemen-in-kraamzorg-gezinnen-betalen-de-prijs-voor-structurele-tekorten~adab1f4d/>

² Convenant – ZN en Bo Geboortezorg

Vraag 2

Hoe reageert u op de signalen dat steeds meer gezinnen aangeven de eigen bijdrage voor kraamzorg niet te kunnen betalen en dat het aantal gezinnen dat minder kraamzorg krijgt vanwege de kosten in drie jaar is verdriedubeld? Hoe verhoudt dit zich tot het belang dat het kabinet hecht aan de eerste 1.000 dagen van kinderen?

Antwoord 2

Ik vind het belangrijk dat zorg terecht komt bij de gezinnen die dit het hardst nodig hebben en dat kinderen een goede start maken. Ik vind het daarom zorgwekkend dat steeds meer gezinnen ervoor kiezen af te zien van kraamzorg.

Op landelijk niveau zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal mensen en de exacte reden waarom zij afzien van kraamzorg. Wel blijkt uit onderzoek³ dat niet alleen financiële overwegingen reden zijn voor het minder of niet gebruiken van kraamzorg. Dit ligt genuanceerder. In sommige gevallen is bijvoorbeeld de informatie over de kraamzorg en de eigen bijdrage onvoldoende toegespitst op kwetsbare doelgroepen, waardoor zij afzien van kraamzorg. Ook kunnen de tekorten in de sector een rol spelen bij de verminderde afname van kraamzorg.

Om passende kraamzorg te realiseren is er door Bo Geboortezorg en ZN een gezamenlijk visie en versnellingsagenda voor de kraamzorg ontwikkeld⁴. De twee partijen willen hierin ook aandacht besteden aan de eigen bijdrage. Ik volg dit proces nauwgezet en houd vinger aan de pols.

Vraag 3

Deelt u de mening dat het idee van gelijke kansen een keiharde leugen blijkt op het moment dat u mensen vanaf dag één beboet door het opleggen van een eigen bijdrage als ze hun kind een goede start willen geven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Nee, ik deel deze mening niet. Ik vind het belangrijk dat kraamvrouwen, hun pasgeborene(n) en gezin de zorg krijgen die zij nodig hebben en dat kinderen een goede start maken. Vanuit het Ministerie van VWS wordt dit bijvoorbeeld ondersteund door middel van het landelijk actieprogramma Kansrijke Start. Ook worden gemeentepolissen voor minima aangeboden voor het dekken van de eigen bijdrage.

Zoals aangegeven bij vraag 2, zijn financiële overwegingen niet de enige reden om af te zien van kraamzorg. Ook informatievoorziening en de tekorten in de sector spelen hierin een rol.

Ik ben blij dat Bo Geboortezorg en ZN werken aan een toekomstbestendige sector en passende kraamzorg. Ik acht het van groot belang dat zij uitvoering geven aan de versnellingsagenda en de komende maanden betekenisvolle stappen zetten. Het Ministerie van VWS ondersteunt deze transitie onder andere via kwaliteitsgelden voor de kraamzorg en aanvullende onderzoeksmiddelen via het ZonMw programma Zwangerschap en geboorte III.

Vraag 4

Bent u bereid om de eigen bijdrage voor kraamzorg af te schaffen, zodat kraamzorg niet langer ontoegankelijk wordt gemaakt voor ouders met een lager inkomen?

Antwoord 4

Het afschaffen van de eigen bijdrage voor de kraamzorg kost circa 25 miljoen. Ik heb daar geen dekking voor. De kraamzorg is wel uitgezonderd van het eigen risico.

In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat met ingang van 2027 het eigen risico meer dan gehalveerd wordt door deze te verlagen naar € 165,-.

Daarnaast wordt vanaf 2027 het eigen risico voor de medisch specialistische zorg met de tranchering gemaximeerd op € 50,- per behandeling. Deze

³ Kwetsbare zwangere heeft informatie op maat over kraamzorg nodig

⁴ Gezamenlijke visie toekomstbestendige kraamzorg ZN & Bo Geboortezorg

maatregelen zorgen voor een gelijkwaardigere toegang van zorg voor alle verzekerden.

Vraag 5

Hoe verhoudt de vergoeding van wachtdiensten bij kraamverzorgenden zich tot de vergoedingen voor wachtdiensten in andere (deel)sectoren? Kunt u dit met een tabel inzichtelijk maken?

Antwoord 5

De afspraken over de vergoeding van bereikbaarheidsdiensten verschillen per cao en zijn lastig te vergelijken. Weergave in een tabel is daarom niet mogelijk. In sommige cao's gaat het om een vergoeding per dienst, in andere cao's om een vergoeding per uur. Ook kan er sprake zijn van een vergoeding in vrije tijd. Op basis van een aantal cao's beschik ik over onderstaande informatie. Het uitleggen van de cao-afspraken is echter aan sociale partners. In de Cao Kraamzorg is voor maandag t/m vrijdag per blok van maximaal 8 uur een bruto vergoeding van € 11,44 opgenomen. Zaterdag, zondag en feestdagen is de bruto vergoeding per blok van maximaal 8 uur € 17,16. Indien de werknemer tijdens het «wachtdienstblok» niet is opgeroepen voor het verlenen van partusassistentie of ingezet voor een verzorging, ontvangt de werknemer 150% van de vergoeding van dát «wachtdienstblok». Ter vergelijking: in de Cao VVT is de vergoeding voor bereikbaarheids- of consignatiedienst van maandag t/m vrijdag tussen 06.00 en 00.00 uur € 3,50 per uur. Voor bereikbaarheids- of consignatiedienst op zaterdag, zondag, feestdag en in de nacht is dat € 7,00 per uur. In de Cao Ziekenhuizen is de vergoeding per bereikbaarheidsdienst van 12 uur op feestdagen € 162,50, op zaterdagen en zondagen € 137,50 en op overige dagen € 87,50. In de Cao Gehandicaptenzorg ontvangen medewerkers voor de uren doorgebracht in bereikbaarheids-, consignatie- en consultatiedienst een compensatie in vrije tijd, namelijk per uur 3/18 op erkende feestdagen, 2/18 op zaterdagen en zondagen en 1/18 op overige dagen.

Vraag 6

Deelt u de analyse dat de slechte betaling van wachtdiensten verbeterd moet worden om het tekort aan kraamverzorgenden aan te pakken?

Antwoord 6

Nee, deze analyse deel ik niet. Bijna alle sectoren in de economie hebben namelijk te maken met personeelstekorten. Ook deelsectoren met hogere vergoedingen voor bereikbaarheidsdiensten, zoals bijvoorbeeld de ziekenhuizen, hebben last van personeelstekorten. De aantrekkelijkheid van werken in de zorg is niet enkel afhankelijk van het salaris. Zaken als professionele autonomie, zeggenschap en ontwikkelmogelijkheden spelen ook een grote rol in de keuze om wel of niet in de zorg te (blijven) werken. Het uitstroomonderzoek van RegioPlus⁵ laat zien dat arbeidsvoorwaarden niet bij de eerste 5 redenen staat om te vertrekken bij een werkgever. Om personeel te behouden zijn in eerste instantie werkgevers aan zet. Via de leidraad vakmanschap en werkplezier – die ik als bijlage bij het aanvullend zorg en welzijnsakkoord naar uw Kamer zal sturen – zal ik op basis van voorlopers handvatten bieden aan werkgevers om hier verder mee aan de slag te gaan. Tot slot wil ik benadrukken dat sociale partners in de zorg besluiten en afspraken maken over de arbeidsvoorwaarden en daarmee ook over de vergoeding van wachtdiensten. Ik ben geen partij aan de cao-tafel en mag mij hier op grond van internationale verdragen ook niet in mengen.

Vraag 7

Bent u bereid om via de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA)-middelen voldoende budget beschikbaar te stellen om een betere vergoeding van wachtdiensten mogelijk te maken?

⁵ <https://regioplus.nl/wp-content/uploads/2024/04/RegioPlus-Factsheet-Uitstroomonderzoek-2021.pdf>

Antwoord vraag 7

Ik stel ieder jaar extra marktconforme arbeidsvoorwaardenruimte (ova) beschikbaar via ophoging van de financiële kaders en de gereguleerde tarieven. Zo ook voor de kraamzorg. Het is aan sociale partners om op basis hiervan te komen tot passende cao-afspraken. De beloning en invulling van wachtdiensten maken daar ook onderdeel vanuit. VWS is geen partij aan deze cao-tafel en mag zich op grond van internationale verdragen ook niet met deze afspraken bemoeien. Uiteraard dienen de afspraken over wachtdiensten en de toepassing daarvan in de praktijk -daarbij wel in lijn te zijn met wet- en regelgeving, zoals de Arbeidstijdenwet en de Wet Minimumloon. Als u meer budget beschikbaar wil stellen, heeft u daar dekking voor nodig.